

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2007–2012 m. Bendrijos darbuotojų sveikatos ir saugos strategija: gerinti darbo kokybę ir našumą“

COM(2007) 62 galutinis

(2008/C 224/21)

Komisija, vadovaudamasi Europos bendrijos steigimo sutarties 262 straipsniu, 2007 m. vasario 21 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „2007–2012 m. Bendrijos darbuotojų sveikatos ir saugos strategija: gerinti darbo kokybę ir našumą“

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto darbo šiuo klausimu organizavimą, 2008 m. gegužės 7 d. priėmė savo nuomonę. Pranešėja Ágnes Cser.

445-oje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2008 m. gegužės 29 d. (2008 m. gegužės 29 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 80 nariams balsavus už, 20 — prieš ir 8 susilaikius.

1. Santrauka

1.1 Europos piliečių kaip darbuotojų sveikata ir sauga yra būtina sąlyga siekiant atnaujintos Lisabonos strategijos tikslų: didinti našumą ir konkurencingumą. Bendrijos teisės aktai ir nacionalinės priemonės užtikrina darbuotojų sveikatą ir saugą. Šį tikslą reikia įgyvendinti taikant naująją 2007–2012 m. Bendrijos darbuotojų sveikatos ir saugos strategiją.

1.2 Darbuotojų sveikata ir sauga turėtų būti laikomos svarbiu ekonominio augimo ir našumo veiksniais. Jos susijusios su nemažomis išlaidomis, o nuostolius patiria ne tik įmonės ir darbuotojai, bet ir visuomenė apskritai. Šias išlaidas reikėtų atidžiau išnagrinėti. Tai padaryti svarbu todėl, kad būtų galima parodyti, kaip brangiai visiems kainuoja ir todėl mažina našumą nepakankama darbuotojų sauga ir netinkamos darbo sąlygos.

1.3 EESRK palankiai vertina tikslą nelaimingų atsitikimų darbe skaičių sumažinti 25 proc. Panašų tikslą reikėtų nustatyti taip pat siekiant sumažinti profesinių ligų skaičių. Labai svarbu skirti ypatingą dėmesį su darbu susijusiems vėžiniams susirgimams. Be to, reikėtų sudaryti, patikrinti ir suderinti konkrečią veiksmų programą, apibrėžiančią kiekybiškai įvertinamus ir įgyvendinamus uždavinius bei lyginamosios ataskaitos teikimo mechanizmus.

1.4 Būtina pripažinti darbuotojų teises ir jas veiksmingai taikyti atsižvelgiant į naujas užimtumo formas ir būtinybę užtikrinti, kad teisės aktai būtų taikomi, taigi, ir tikrinimai būtų vykdomi atsižvelgiant į visus darbuotojus, nepaisant jų darbo pobūdžio ir užimtumo formos. Nepaisyti minėtų teisių reikštų, kad pažeidžiamos pagrindinės teisės.

1.5 EESRK pritaria, kad būtų tinkamai įgyvendinamos Bendrijos teisės aktų nuostatos, visų pirma rengiant ir taikant nacionalines strategijas.

1.6 Prioritetinėms tikslinėms grupėms — neigaliems darbuotojams, moterims, vyresnio amžiaus darbuotojams, jauniems darbuotojams ir darbuotojams migrantams — reikėtų specialių nuostatų, politikos ir paramos.

1.7 Siekiant įgyvendinti ir stebėti strategiją, reikia konkrečių būtiniausių standartų dėl darbo inspektorių skaičiaus, kad būtų galima užtikrinti veiksmingą ir standartais paremtą inspekciją ar kontrolę Bendrijos ir nacionaliniu lygmeniu ⁽¹⁾.

1.8 Vyresniųjų darbo inspektorių komiteto (VDIK) ir atitinkamų EB institucijų darbuotojų skaičiaus ne tik negalima mažinti, bet reikėtų didinti, kadangi išsiplėtusioje Europos Sąjungoje daugiau darbuotojų ir gyventojų.

1.9 Valstybės narės turėtų skatinti socialinį dialogą Bendrijos, nacionaliniu, vietos ir darbdavių lygmenimis, kuris galėtų būti labai svarbi priemonė kiekvieno darbuotojo sveikatai ir saugai užtikrinti.

1.10 Labai svarbu siekti glaudesnio valstybių narių bendradarbiavimo. Ypač vykdant Europos Sąjungos biudžeto politiką reikėtų vėl imtis būtinų biudžeto priemonių siekiant užtikrinti sistemingą ir veiksmingą darbuotojų sveikatos ir saugos strategijos įgyvendinimą.

1.11 Koordinuojant Bendrijos politiką ir siekiant plėtoti rizikos prevencijos kultūrą, turi būti pradėtos rengti arba papildomos jau esamos vietos, regionų ir nacionaline patirtimi paremtos mokymo programos, o rengiant švietimo programas, skirti dėmesio rizikos prevencijai, pradedant ikimokyklinio ugdymo programomis ir įskaitant pagrindinį bei profesinį mokymą, bei užtikrinti jų derinimą su visuomenės sveikatos politika..

⁽¹⁾ Reikėtų bent vieno inspektoriaus 10 000 darbuotojų (daugelyje valstybių narių šis santykis mažesnis) ir vieno inspektoriaus 100 000 įmonių, kadangi subrangovų skaičius sparčiai auga.

1.12 Sėkmingai prevencijai nepaprastai svarbi sveikatos ir saugos kultūra darbo vietoje ir už sveikatą ir saugą darbo vietoje atsakingos sveikatos ir saugos tarnybos bei asmenys. Reikėtų užtikrinti, kad sveikatos ir saugos mokymai darbo vietoje būtų šiuolaikiški. Svarbios tikslinės grupės yra vadovai ir darbuotojai, atsakingi už sveikatą ir saugą. Juos reikia tinkamai parengti, skirti jiems pakankamai laiko atlikti savo su sveikata ir sauga susijusias pareigas ir sudaryti sąlygas daryti įtaką, be kita ko, darbo procesų raidai. Šiuo atveju socialiniams partneriams tenka svarbus vaidmuo sudarant susitarimus ir praktiškai juos įgyvendinant darbo vietoje.

1.13 MVĮ, kuriose dirba daugiau nei 80 proc. darbuotojų, palyginti su didelėmis tarptautinėmis bendrovėmis, turi labai nepalankias sąlygas finansinių ir techninių išteklių ir galimybių požiūriu. Šios įmonės yra labai pažeidžiamos ir joms reikia specialios paramos, kuri turi būti teikiama tuo atveju, jei jos pasižadės dalyvauti socialiniame dialoge ir išsipareigos laikytis socialinių susitarimų dėl darbuotojų sveikatos ir saugos.

1.14 Kartu su naujomis ir greitai kintančiomis darbo organizavimo formomis ir naujomis technologijomis atsiranda nauji pavojai, su kuriais reikėtų kovoti Bendrijos lygmeniu. Cheminių medžiagų profesinio poveikio normų mokslinio komiteto nuomone reikėtų nustatyti sveikatos kriterijais pagrįstas poveikio ribas. Komitetas pritaria socialinių partnerių pastangoms pagerinti darbuotojų psichikos sveikatą sudarant susitarimus dėl streso, smurto ir priekabiavimo, kurie turėtų būti įgyvendinami nacionaliniu lygiu.

1.15 Įmonių socialinei atsakomybei galima pritarti kaip metodui, tačiau ji negali pakeisti esamų ar būsimų teisinių normų.

1.16 Problemų, ypač atsirandančių globalizacijos sąlygomis, kurioms spręsti numatytos Bendrijos politikos priemonės, nepavyks išspręsti tik Europos Sąjungoje. Tik sąžiningos globalizacijos sąlygomis ir suteikus orumo nežeminantį darbą visiems darbuotojams galima užtikrinti, kad Europos Sąjungos tikslai bus pasiekti tarptautiniu lygmeniu. Europos Sąjungos institucijos turi skatinti valstybes nares ratifikuoti Tarptautinės darbo organizacijos konvencijas.

2. Bendros pastabos

2.1 Įgyvendindamos Lisabonos strategiją valstybės narės pripažino, kad darbuotojų sveikatos ir saugos politika labai prisideda prie ekonominio augimo ir užimtumo ⁽²⁾. Darbuotojų

sveikatos ir saugos gerinimas taip pat yra Europos socialinio modelio dalis. Praeityje reikėjo daug pastangų Europos visuomenės pasitikėjimui ir paramai susigrąžinti ⁽³⁾.

2.2 Ryžtinga ir opias problemas sprendžianti socialinė politika ne tik padeda didinti našumą ir augimą, bet taip pat skatina socialinę sanglaudą, o kartu ir socialinę darną ir politinį stabilumą, be kurio neįmanomas ilgalaikis ir tvarus vystymasis. Kitaip tariant, socialinė politika — našumą skatinantis veiksnys ⁽⁴⁾. Taigi, darbuotojų sveikata ir sauga yra ne tik tikslas savaime; ilginiui šioms sritims skiriamos išlaidos ne tik sumažės, bet ir turės labai teigiamos įtakos ekonominės veiklos rezultatams.

2.3 Kadangi suaugusieji trečdaliį gyvenimo praleidžia darbe, darbo sąlygos ypač svarbios sveikatai. Dėl pavojingų ir sveikatai nepalankių darbo sąlygų prarandama 3–5 proc. bendrojo vidaus produkto. Prevencines priemones, valstybės išlaidas bendrai sveikatos priežiūrai ir su darbu susijusiai sveikatos priežiūrai reikėtų laikyti investicija. Vykstant demografiniams pokyčiams, reikėtų atsižvelgti į tvarų vystymąsi ⁽⁵⁾, kadangi Europai labai svarbu, kad būtų daugiau investuojama ir kuriama daugiau geras sąlygas žmogaus sveikatai užtikrinančių darbo vietų.

2.4 Reikėtų toliau kurti bendrą darbuotojų sveikatos ir saugos sistemą ir ją tinkamai taikyti visoje ES, nepalikant nuošalyje pažeidžiamų darbuotojų grupių, kurioms vis dar neskiriamas pakankamas dėmesys ir kurios patiria sunkumų įgyvendindamos savo teises darbo saugos srityje, tai, visų pirma, nenuolatinį darbą dirbantys asmenys arba asmenys, dirbantys labai pavojingomis darbo sąlygomis, arba, kuriems kyla pavojus dėl trumpalaikių konkurencinių pranašumų.

2.5 Viena iš darbuotojų sveikatos apsaugos ir jos išsaugojimo sąlygų yra nuolatinis darbuotojų sveikatos ir apsaugos skatinimas ir užtikrinimas. Tokia politika naudinga finansiniu požiūriu. Vienas iš svarbiausių būdų šiam tikslui pasiekti yra prevencija. Prevencija — tai labiausiai apsimokanti investicija. Tai yra investicijų grąžą užtikrinantis požiūris. Prevencija ir kiekvienai darbo vietai pritaikyti apsaugos standartai leistų labai sumažinti išlaidas ar netgi sutaupyti (net ir didelėms sveikatos priežiūros bei socialinės apsaugos sistemoms) ir sumažinti įmonių išlaidas draudimo nuo nelaimingų atsitikimų įmokoms ar kitas išlaidas, tiesiogiai ar netiesiogiai susijusias su nelaimingų atsitikimų darbe pasekmėmis. Prevencinių paslaugų kokybė, žinių apie sveikatą ir saugą darbuotojams suteikimas, geresni ir

⁽²⁾ 2007 m. rugsėjo 26 d. EESRK nuomonė dėl Tvaraus našumo skatinimo europinėje darbo vietoje. Pranešėja Leila Kurki (OL C 10, 2008 01 15). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:010:0072:0079:EN:PDF>

⁽³⁾ Žr. COM(2005) 33 galutinis ir 2007 m. kovo mėn. Europos Vadovų Tarybos išvadas. http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/93135.pdf

⁽⁴⁾ Anne-Marie Sigmund apie tai kalbėjo bendroje EESRK ir TDO konferencijoje „Europos socialinis modelis“, 2006 m. birželio 26–27 d.

⁽⁵⁾ Žr. TDO, Demografiniai pokyčiai: faktai, scenarijai ir politiniai sprendimai (2008 m. balandžio mėn.).

veiksmingesni saugos standartai, kompetentingi nuolatiniai tikrinimai ir bendradarbiavimas su socialiniais partneriais — tai esminiai, tarpusavyje susiję darbuotojų sveikatą ir saugą užtikrinantys veiksniai.

2.6 Programoje PROGRESS teigiama, kad svarbiausias Europos socialinės politikos tikslas yra nuolat gerinti darbo sąlygas, išklausant darbuotojus ir jų atstovus ir sudarant galimybes jiems dalyvauti priimančioms sprendimams. Dialogas Bendrijos lygmeniu ir visuose sektoriuose turėtų užtikrinti lygias teises visose valstybėse narėse. Sudarius socialinio dialogo paskatintus susitarimus (pvz., dėl nuotolinio darbo, kovos su darbo vietoje patiriamu smurtu ir stresu), jie turi būti įtvirtinami ir taikomos veiksmingos priemonės, nepaisant darbo pobūdžio ar užimtumo formos. Nors su viešojo sektoriaus darbuotojais socialinis dialogas vykdomas, labai skiriasi ne tik teisės aktai, bet ir praktinės priemonės. Instituciniame socialiniame dialogui ypač būdinga tai, kad reguliariai tikrinant ir valdant darbuotojų sveikatos ir saugos riziką dalyvauja nuolatinis darbuotojų atstovas.

2.7 EESRK rekomenduoja valstybėms narėms numatyti griežtas sankcijas už taisyklių pažeidimus ir ištirti, kiek išleidžiama darbuotojų sveikatai ir saugai, kadangi nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų pasekmės tampa našta visai visuomenei ir turi įtakos našumui, taigi ir konkurencingumui.

2.8 Nors apskritai darbuotojų sveikatos ir saugos srityse per pastaruosius metus padėtis pagerėjo, nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų skaičius, jų sunkumo lygis ir su darbu susiję pavojai sumažėjo ne visur vienodai. Ir toliau neramina kai kurių sektorių, darbuotojų grupių ir tam tikrų rūšių įmonėse susidariusi padėtis: skaičiai gerokai viršija vidurkį⁽⁶⁾. Įvertinus duomenis paaiškėjo, kad vykdant nacionalines programas nepakankamai atsižvelgiama į tam tikras pažeidžiamas darbuotojų grupes, pvz., tariamai savarankiškai dirbančius asmenis. Tokią padėtį reikėtų keisti.

2.9 Nors ankstesnėje strategijoje numatyta galimybė plėtoti prevencijos kultūrą, ja ne visur naudojama. Nuolatinė finansinė parama turėtų būti visų pirma skiriama MVĮ, jei jos išsipareigoja laikytis socialinių susitarimų dėl darbuotojų sveikatos ir saugos nuostatų.

2.10 Patikrinimų klausimu EESRK norėtų pabrėžti, kad bendrovės taip pat privalo savo iniciatyva vykdyti vidaus kontrolę.

⁽⁶⁾ Nelaimingų atsitikimų skaičius statybų pramonėje yra du kartus didesnis už vidurkį. Paslaugų sektoriuje pastebima didėjimo tendencija, todėl reikia atidžiau analizuoti padėtį: šie skaičiai taip pat didėja sveikatos priežiūros ir švietimo srityse. Tai dažniausiai susiję su smurtu, stresu, skeleto ir raumenų ligomis.

2.11 Siekiant nacionaliniu lygmeniu įgyvendinti Bendrijos politiką ir teisės aktus bei jų veiksmingumo, reikėtų užtikrinti, kad jie būtų taikomi ir prižiūrimi valstybėse narėse. EESRK palankiai vertina tai, kad valstybės narės turėtų reguliariai teikti ataskaitas apie direktyvų įgyvendinimą.

2.12 EESRK pritaria Europos Komisijos pasiūlymui dėl Bendrijos statistikos apie visuomenės sveikatą ir darbuotojų sveikatą bei saugą (COM(2007) 46 galutinis), ir dar kartą pabrėžia bendrų apibrėžčių ir sistemų pripažinimo svarbą⁽⁷⁾. Vienodi teisės aktai būtini reikalingiems ir diferencijuotiems duomenims surinkti, kurie, savo ruožtu, leistų sukurti standartus ir nustatyti koeficientus.

3. Konkrečios pastabos

3.1 Komisijos komunikate užsibrėžtas tikslas 2007–2012 m. pagerinti darbo kokybę ir našumą pagal Bendrijos darbuotojų sveikatos ir saugos strategiją kaip 2002–2006 m. Bendrijos strategijos, pagrįstos pagrindų direktyva 89/391/EEB, pagrindą.

3.2 Parengta ataskaita apie 2002–2006 m. strategijos tikslų įgyvendinimą ir jos poveikį⁽⁸⁾. Per šį laikotarpį į ES įstojo dešimt naujų valstybių narių. Kadangi trūko statistinių duomenų ir informacijos, šioje ataskaitoje neapartama padėtis dešimtyje naujų valstybių narių. Be to, naujoji strategija parengta remiantis 1999 m. duomenimis. Todėl EESRK labai apgailestauja, kad Komisija, neatsižvelgdama į tai, kad tuo metu, kai į ES įstojo naujosios valstybės narės, strategijos įgyvendinimo laikotarpis jau buvo įpusėjęs, nepasinaudojo galimybe nukrypti nuo plano ir atitinkamai pakeisti strategiją.

3.3 Džiugu, kad Bendrijos strategijoje numatytas tikslas 25 proc. sumažinti nelaimingus atsitikimus darbe. Siekiant šio tikslo, labai svarbu parengti ir įgyvendinti veiksmų planą, kuriuo būtų nustatomi kiekybiškai įvertinami uždaviniai, patikimi ir leidžiantys palyginti rodikliai ir ataskaitos teikimo mechanizmai bei stebėsenos tvarka. Tačiau reikėtų atsižvelgti ir į vidines nelaimingų atsitikimų darbe priežastis, pavyzdžiui, laiko trūkumą ir spaudžiančius terminus, ir kitas priežastis, susijusias su neatsargumu, kurį paskatinti gali, pvz., namuose patirtas stresas. Reikėtų atkreipti dėmesį ne tik į nelaimingus atsitikimus darbe, bet ir į profesines ligas, kadangi susirgimo atvejų yra gerokai

⁽⁷⁾ Žr. 2007 m. spalio 25 d. EESRK nuomonę dėl Pasiūlymo priimti Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą dėl Bendrijos statistikos apie visuomenės sveikatą ir darbuotojų sveikatą bei saugą. Pranešėjas Daniel Retureau (OL C 44, 2008 02 16). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:044:0103:0105:EN:PDF>.

⁽⁸⁾ SEC (2007) 214.

daugiau. Vykdamą prevenciją pirmiausia reikėtų pripažinti profesines ligas ir išplėsti jų apibrėžtis. Laiku nustatius susirgimų priežastis būtų galima laiku imtis priemonių jų išvengti. Konkretų, skaičiais išreikštą tikslą reikėtų nustatyti ir pavojingomis darbo sąlygomis dirbančių asmenų skaičiui, kadangi tai tiesiogiai lemia būsimų profesinių ligų skaičių. Be to, reikėtų nustatyti ir profesinių ligų skaičių.

3.4 Teisės aktai ir stebėseną

3.4.1 EESRK pabrėžia, kad būtina sukurti nuoseklią darbuotojų sveikatos ir saugos strategiją, kurią sudarytų įstatyminės ir neįstatyminės priemonės, įvertinus, kurios iš jų bus veiksmingesnės. Be to, būtų naudinga pažymėti, kad darbo sąlygos yra pasikeitusios. Svarbu nuolat vertinti, kokį poveikį minėti pasikeitimai turi darbuotojų sveikatai ir saugai. Taip pat reikėtų mokslškai išnagrinėti, ar reikia parengti tinkamas priemones, atitinkančias sparčiai kintančias darbo sąlygas, t. y. atsižvelgiant į greitesnį darbo tempą ir didesnę intensyvumą. EESRK norėtų pabrėžti, kad visi darbuotojai turi vienodas teises ir jos turi būti gerbiamos tiek ES, tiek valstybėse narėse.

3.4.2 Įgyvendinant naująją strategiją, reikėtų parengti konkrečias jaunuoliams, darbuotojams migrantams, moterims, vyresnio amžiaus darbuotojams ir neįgaliesiems asmenims taikomas nuostatas ir politines priemones jiems paremti, kadangi šių grupių darbuotojams kyla didžiausias pavojus ir nutinka daugiau nelaimingų atsitikimų darbe ir jie daugiausiai suserga profesinėmis ligomis. Pavojus kyla ir dėl nepakankamo mokymo, perkvalifikavimo, informacijos ar kalbų mokėjimo taip pat todėl, kad darbuotojai nepakankamai supažindinami su darbu arba jis nėra tinkamai paaiškinamas. Darbuotojams migrantams labai svarbu mokėti kalbas, kadangi kalbų mokėjimas — vienas svarbiausių veiksmų siekiant išvengti rizikos ir užtikrinti informacijos sklaidą, be to, reikia sudaryti visiems vienodas sąlygas.

3.4.3 Direktyvoms koordinuoti ir prižiūrėti reikia pakankamo finansavimo ir darbuotojų. Tačiau, nepaisant 2004 m. Europos Sąjungos plėtros, Vyresniųjų darbo inspektorių komiteto (VDIK) darbuotojų skaičių numatoma mažinti. Vis dėlto nereikėtų mažinti į šį komitetą deleguojamų atstovų skaičiaus. Už šią sritį atsakingoje Europos Komisijos institucijoje dirba tik 26 asmenys, iš kurių maždaug keturiems ar penkiems pavesta nagrinėti teisės aktų įgyvendinimo klausimus. Ši padėtis jau buvo kritikuojama 2002 m. EESRK nuomonėje, nors tuomet ES buvo tik 15 valstybių narių, o šiuo metu jų — 27. Tokią padėtį reikėtų pagerinti. Taip pat reikėtų užkirsti kelią inspektorių skaičiaus mažinimui valstybių narių lygiu.

3.4.4 Turi būti siekiama pagrindinio tikslo — užtikrinti, kad būtų laikomasi darbuotojų apsaugos teisės aktų nuostatų. Kompetentingos institucijos turėtų atlikti daugiau patikrinimų, kaip darbdaviai ir darbuotojai laikosi įsipareigojimų sveikatos ir saugos srityje. Reikia formuoti bendrą darbuotojų sveikatos ir saugos kultūrą šviečiant, mokant ir sukuriant prieinamesnę teisinę sistemą.

3.4.5 Nacionalinės darbo inspekcijos galėtų atlikti teigiamą vaidmenį: ne tik kontroliuoti, ar laikomasi darbo saugos taisyklių, bet ir patarti darbdaviams bei juos konsultuoti. Būtina skirti pakankamai lėšų nacionalinių darbo inspekcijų savarankiškumui ir veiksmingam darbui užtikrinti.

3.4.6 Vyresniųjų darbo inspektorių komitetas (VDIK) jau 2002 m. nusprendė gerinti darbo vietų tikrinimo veiksmingumą, atsižvelgiant į tai, kad viena svarbiausių priemonių yra parengti rodiklius, kuriuos taikant būtų galima įvertinti patikrinimų kokybę. Ankstesnėje nuomonėje tam pritarė ir EESRK⁽⁹⁾. EESRK pritaria Vyresniųjų darbo inspektorių komiteto išvadoms bei remia jo pasiūlymus ir todėl yra nusivylęs, kad jie neįtraukti į strategiją.

3.5 Įgyvendinimas ir nacionalinės strategijos

3.5.1 Reikėtų skatinti socialinį dialogą darbuotojų sveikatos ir saugos klausimais. Socialiniai partneriai turi rengti Europos lygmens priemones. Šalys kandidatės turėtų būti remiamos — taip pat ir finansiškai — padedant Europos socialiniams fondams, o naujos ir senos valstybės narės turėtų užmegzti partnerystės ryšius. Šalyse kandidatėse ir galimose šalyse kandidatėse teisės aktų perkėlimas į jų nacionalinę teisę prasidėjo kartu stiprinant darbo vietų tikrinimą.

3.5.2 Gydytojai ir sveikatos priežiūros specialistai stengiasi nustatyti su darbo sąlygomis susijusius reiškinius, tačiau būtina apsvaistyti apskritai dideles sveikatos priežiūros išlaidas. Darbuotojams nereikėtų užkrauti ligų prevencijos išlaidų naštos, nes tokiu atveju dauguma jų dėl finansinių priežasčių ignoruotų susirgimus, todėl vėlesnis gydymas kainuotų daugiau. Skatinami darbuotojų sveikatingumą darbdaviai siūlo nemažai kartu su darbuotojais parengtų priemonių, propaguojančių sveiką darbuotojų gyvenimą. Šioms priemonėms priklauso, pavyzdžiui, nemokamas prevencinis sveikatos patikrinimas, programos, skatinančios mesti rūkyti, konsultacijos sveiko maitinimosi ir sporto klausimais bei streso prevencija⁽¹⁰⁾.

3.5.3 Strategijoje raginama imtis svarbių priemonių reabilitacijai gerinti ir vėl integruoti dėl profesinių ligų ar neįgalumo iš darbo rinkos išstumtus darbuotojus. EESRK pritaria Komisijos mintims, tačiau Bendrijos politikoje nenumatytos būtinos finansinės sąlygos šiam tikslui siekti.

⁽⁹⁾ Žr. 2002 m. liepos 17 d. EESRK nuomonę dėl Komisijos komunikato Pristatyti prie darbo ir visuomenės permainų: nauja Bendrijos sveikatos ir saugos strategija 2002–2006 m.. Pranešėjas T. Etty (OL C 241, 2002 10 07). <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2002:241:0100:0103:EN:PDF>.

⁽¹⁰⁾ Nuoroda į Europos sveikatingumo skatinimo darbe tinklo (ENWHP) tinklavietę: <http://www.enwhp.org/index.php?id=4>.

3.5.4 EESRK pritaria Komisijos nuomonei, kad siekiant sveikatos ir saugos klausimus įtraukti į kitas ES politikos sritis, reikia dar daug nuveikti, pavyzdžiui, kuriant sveikatos priežiūros sistemas kartu numatyti ir priemones.

3.5.5 EESRK pritaria įvairius organizacinius subjektus apimančio Užimtumo, socialinių reikalų ir lygių galimybių generalinio direktorato veiklai siekiant užtikrinti sinergiją ir įgyvendinti konkrečius tikslus.

3.6 Prevencija, švietimas ir mokymas

3.6.1 Darbuotojų sveikatos apsaugos ir saugos plėtojimas valstybėse narėse yra neatsiejama bendros sveikatos kultūros dalis. Tai yra ir valstybių narių interesas. Be to, darbuotojams būtų naudinga nuolat šviestis ir mokytis šiais klausimais, tiesą sakant, jie privalo tai daryti. Kai darbdaviai vykdo savo išpareigojimus nuolat informuoti darbuotojus ir su jais bendradarbiauti, jų vaidmuo tampa esminis formuojant ir plėtojant nacionalinę kultūrą. Kolektyvinės sutartys šiuo atveju taip pat būtų svarbi priemonė.

3.6.2 EESRK primena valstybėms narėms ir socialiniams partneriams prevencijos, švietimo ir mokymo svarbą bei jų išpareigojimus šiose srityse. Į ikimokyklinio, pradinio, profesinio mokymo, aukštųjų mokyklų, suaugusiems skirtas ir tęstinio profesinio mokymo programas reikėtų įtraukti (arba skatinti tai daryti) sveikatos ir saugos temą.

3.6.3 Labai svarbu, kad rengiant švietimo, mokymo ir tęstinio profesinio mokymo programas būtų atsižvelgiama į įvairias grupes; EESRK pritaria ketinimui švietimą ir visą gyvenimą trunkantį mokymą įtraukti į naująją strategiją ir prevencijos koncepciją.

3.6.4 Pagrindinio ugdymo ir perkvalifikavimo programose darbuotojų sveikatai ir saugai paprastai dėmesio neskiriama, todėl EESRK džiaugiasi, kad švietimas ir visą gyvenimą trunkantis mokymas įtraukti į naująją strategiją ir prevencijos koncepciją.

3.6.5 Kalbant apie pavojingas darbo vietas, kuriose įvyksta dauguma nelaimingų atsitikimų ar dažniausiai susergama profesinėmis ligomis, EESRK rekomenduoja nacionalinėse strategijose nustatant pavojus arba vykdant jų prevenciją skirti ypatingą dėmesį naujoms rizikos formoms. Be to, būtų labai naudinga sukurti sektorių duomenų bazes.

3.6.6 Komitetas mano, kad ligos, kurias sukelia darbo aplinkos kancerogeniniai veiksniai, yra svarbi problema. Vien 2006 m. 25 valstybėse narėse buvo užregistruota 2,3 mln. naujų vėžinių susirgimų, tai pagrindinė ankstyvų mirčių priežastis. Manoma, kad apie 9,6 proc. visų mirčių, siejamų su

vėžiniais susirgimais, yra susijusios su darbo sąlygomis ⁽¹⁾. Todėl Komitetas ragina valstybes nars imtis konkrečių priemonių, kurios leistų gerokai sumažinti darbuotojų, susiduriančių su kancerogeninių medžiagų poveikiu, skaičių.

3.6.7 EESRK mano, kad norint, jog darbuotojai skirtų daugiau dėmesio sveikatai, būtina formuoti bendrą sveikatos kultūrą. Siekiant šio tikslo, svarbi ne tik parama darbdaviams, bet ir Bendrijos bei valstybių narių parama, o taip pat svarbu darbuotojus supažindinti su jų teisėmis šioje srityje, įtvirtintomis įvairiomis teisės normomis: tarptautinėmis (TDO), Bendrijos (ES) ir nacionalinėmis.

3.6.8 Tiek Bendrijos, tiek nacionaliniu lygmenimis reikėtų sąmoningai vystyti prevencijos politiką ir teikti atitinkamą paramą naudojant biudžeto bei socialinio draudimo lėšas. Siekiant stiprinti prevencijos principus, reikėtų formuoti platų ir prevencinį požiūrį. Būtina užtikrinti, kad visi darbuotojai turėtų galimybes mokytis ir taip sumažinti tam tikrų grupių pažeidžiamumą. Keičiantis užimtumo formoms, tai ypač svarbu darbuotojams, kurie ne dėl savo kaltės nedalyvauja mokymuose darbo saugos klausimais, sveikatos patikrinimuose darbo vietoje, vykdant prevenciją ir atliekant patikrinimus.

3.6.9 EESRK rekomenduoja ypatingą dėmesį skirti žinias-klaides įtakai, kai reikia geriau informuoti visuomenę apie būtinybę laikytis su darbuotojų sveikata ir sauga susijusių nuostatų. Reikėtų pasinaudoti Europos Komisijos, Europos saugos ir sveikatos darbe agentūros, Tarptautinės darbo organizacijos ir profesinių sąjungų akcijų (įskaitant įvairius renginius, pavyzdžiui, Tarptautinę darbe žuvusių ir sužalotų atminimo dieną ir pan.) teikiama galimybėmis.

3.7 Nauji pavojai

3.7.1 EESRK siūlo vertinant naujus su darbu susijusius pavojus (pvz., stresas darbe arba sudėtingos darbo sąlygos) taikyti mokslinius metodus. Naujų darbo sričių ir darbo sąlygų poveikį darbuotojams reikėtų tirti taikant mokslinius metodus ir šiuo tikslu reikėtų parengti naujus rodiklius. EESRK mano, kad visi darbo medicinos gydytojai turėtų būti mokomi nustatyti dėl darbo sąlygų darbuotojų patiriamą psichinį stresą ir su tuo susijusias problemas.

3.7.2 EESRK kartu su Komisija tikisi, kad darbuotojai labiau rūpinsis savo sveikata, tačiau to nebus galima pasiekti nesudarius būtinų sąlygų. Pastaruoju metu susiduriama su tokiais problemomis, kaip garantijų nesuteikiančios ir terminuotos darbo

⁽¹⁾ Tyrimas atliktas Hämäläinen P., Takala J. TDO užsakymu [http://osha.europa.eu/OSH_world_day/occupational_cancer/view?searchterm=occupational %20cancer](http://osha.europa.eu/OSH_world_day/occupational_cancer/view?searchterm=occupational+%20cancer)

sutartys, reali darbo laiko trukmė, nuolatinis stresas dėl baimės prarasti darbą, žinių ir informacijos apie darbuotojų teises stoka ir blogesnės darbuotojų migrantų sąlygos naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis. Tai sudaro kliūčių tinkamai elgtis.

3.7.3 Įgyvendindama 2002–2006 m. strategiją dėl gerovės darbe, ES dar neįvykdė savo užduoties — sudaryti tokias sąlygas, kad darbuotojai nepatirtų streso ir nekiltų pavojus jų psichikos sveikatai. EESRK apgailestauja ir ragina Komisija parengti konkrečias rekomendacijas.

3.8 Sveikatos apsauga tarptautiniu lygmeniu

3.8.1 ES atsakinga ne tik už savo piliečius, bet ir už kitose valstybėse gyvenančių ES piliečių darbo sąlygas. Kaip jau buvo pabrėžta ankstesnėje strategijoje, vykdant užsienio prekybos ir

vystymo politiką, taip pat reikėtų atsižvelgti į pagrindines darbo teises, net jei jos prieštarauja laisvos rinkos principams ⁽¹²⁾.

3.8.2 Tarptautinėje politikoje reikėtų skatinti taikyti Tarptautinės darbo organizacijos konvencijas ir rekomendacijas bei naudotis ES pasiekimais pavyzdžiui, programa REACH. Reikėtų rengti priemones ir nuostatas, kurias taikant būtų galima mažinti su asbestu, kancerogeninių medžiagų ir silikonu susijusių pavojų ir susirgimų skaičių.

3.8.3 Teikdamos valstybės ar viešas paslaugas, valstybės narės turėtų rodyti gerą pavyzdį ir teikti pirmenybę toms įmonėms, kurios laikosi darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų (kaip siūloma 2002–2006 metų darbuotojų sveikatos ir saugos strategijoje).

3.8.4 Visas valstybes nars reikėtų raginti ratifikuoti Tarptautinės darbo organizacijos konvencijas šioje srityje.

2008 m. gegužės 29 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto

pirmininkas

Dimitris DIMITRIADIS

⁽¹²⁾ Žr. Jukka TAKALA, EP 390.606v01-00.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonės

PRIEDAS

Šie pakeitimai buvo atmesti, nors už juos balsavo ne mažiau kaip ketvirtadalis narių.

2.4 punktas

~~„Reikėtų toliau kurti jau sukurta bendrą darbuotojų sveikatos ir saugos sistemą, kuri turi būti ir ją tinkamai taikyti ir kontroliuojama visoje ES, nepalikant nuošalyje. Tai visų pirma taikytina pažeidžiamoms darbuotojų grupėms, kurioms vis dar neskiriamas pakankamas dėmesys ir kurios patiria sunkumų įgyvendindamos savo teises darbo saugos srityje, tai, visų pirma, nenuolatini darbu dirbantys asmenys arba ir asmenims, dirbantiems labai pavojingomis darbo sąlygomis, arba, kuriems kyla pavojus dėl trumpalaikių konkurencinių pranašumų.“~~

Paiškinimas

Savaime suprantama.

Balsavimo rezultatai

Už 41; Prieš 45; Susilaikė 10

3.3 punktas

„Džiugu, kad Bendrijos strategijoje numatytas tikslas 25 proc. sumažinti nelaimingus atsitikimus darbe. Siekiant šio tikslo, labai svarbu parengti ir įgyvendinti veiksmų planą, kuriuo būtų nustatomi kiekybiškai įvertinami uždaviniai, patikimi ir leidžiantys palyginti rodikliai ir ataskaitos teikimo mechanizmai bei stebėsenos tvarka. Tačiau reikėtų atsižvelgti ir į vidines nelaimingų atsitikimų darbe priežastis, pavyzdžiui, laiko trūkumą ir spaudžiančius terminus, ir kitas priežastis, susijusias su neatsargumu, kurį paskatinti gali, pvz., namuose patirtas stresas. Reikėtų atkreipti dėmesį ne tik į nelaimingus atsitikimus darbe, bet ir į profesines ligas, kadangi susirgimo atvejų yra gerokai daugiau. ~~Vykdan~~ prevenciją pirmiausia reikėtų pripažinti profesines ligas ir išplėsti jų apibrėžtis. Laiku nustčius susirgimų priežastis būtų galima laiku imtis priemonių jų išvengti. Konkrety, skaičiais išreikštą tikslą reikėtų nustatyti ir pavojingomis darbo sąlygomis dirbančių asmenų skaičiui, kadangi tai tiesiogiai lemia būsimų profesinių ligų skaičių. Be to, reikėtų nustatyti ir profesinių ligų skaičių.“

Paiškinimas

Savaime aišku.

Balsavimo rezultatai

Už 46; Prieš 48; Susilaikė 12